

Bryggor i cellplast

Havs
och Vatten
myndigheten

Maja Högvik och Charlotta Stadig, Havsmiljöenheten

Dagordning

- » Problembilden
- » Om åtgärdsprogrammet för havsmiljön
- » Om Ospars förslag om förbud av flytbryggor och bojar med öppen cellplast.

Foto: Maja Högvik

Vad är EPS och XPS?

- » EPS/XPS är cellplaster som används i en rad produkter, som t. ex. förpackningar, isolering och i flytkroppar.
- » EPS/XPS är ett miljöproblem när de läcker ut i naturen, är inte nedbrytningsbart.
- » Utsätts materialet för sol, vind, vågor, is, kollisioner med båtar eller annan påverkan går det lätt sönder i mindre och mindre bitar som så småningom blir till mikroplast.
- » Eftersom små bitar av EPS/XPS påminner om fiskägg till form och storlek kan marina organismer lätt missta dem för föda.
- » Innehåller toxiska substanser och kan innehålla additiv ex flamskyddsmedel

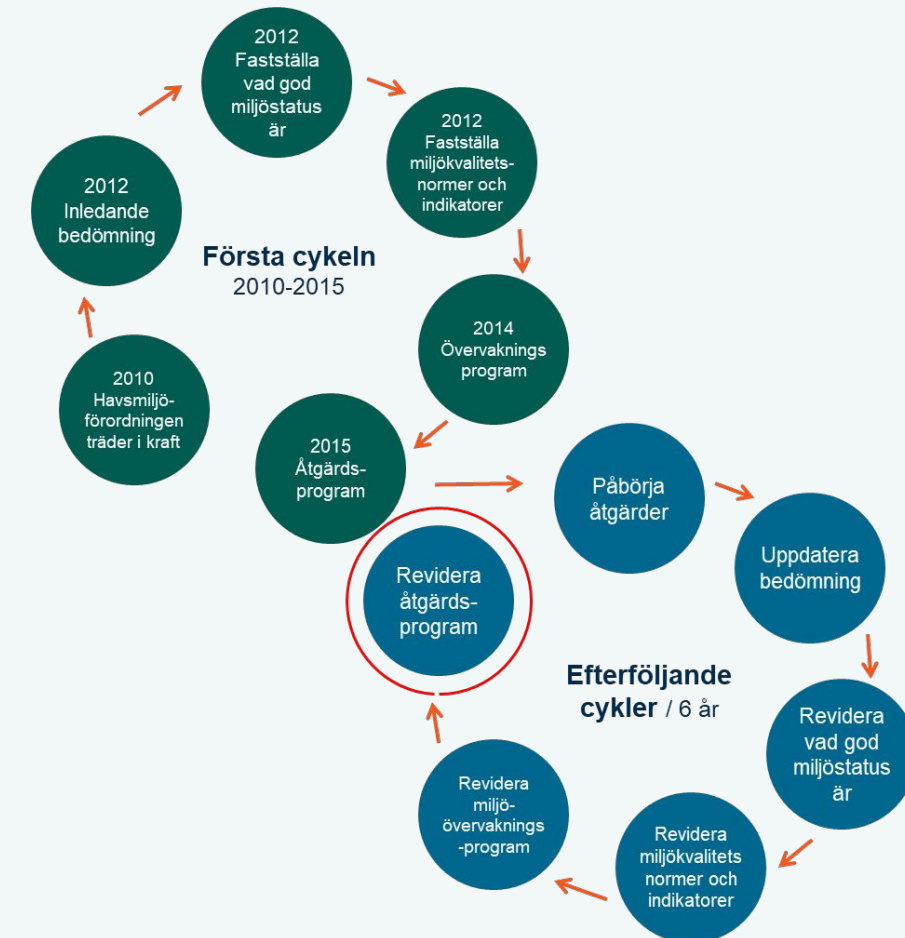
Foto: Anders Klingberg

Bild: Oslofjorden friluftsråd, tagen från rapporten Reducing littering from expanded plastics – mapping and evaluation of measures (Eggen et al 2021)

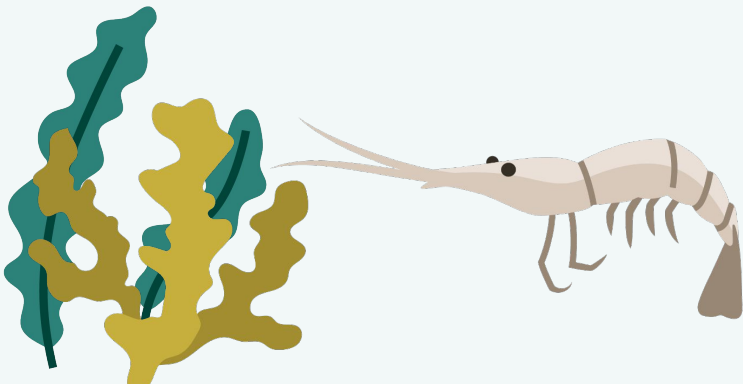
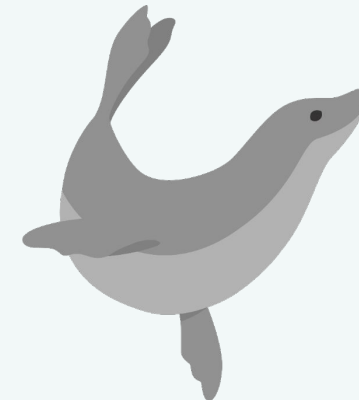
Vad är åtgärdsprogrammet?

- » Havsmiljöförordningen - genomför EU:s havsmiljödirektiv
- » Ska innehålla de åtgärder som behövs för att miljökvalitetsnormerna (MKN) ska kunna följas, på sikt nå 'god miljöstatus' -> HVMFS 2012:18
- » Uppdateras vart 6e år
 - 2015 (första)
 - 2021 (uppdatering)
 - 2027 som kommer gälla 2028-2033
- » HaV beslutar
- » Åtgärder riktar sig mot myndigheter och kommuner

Åtgärdsprogrammet 2022-2027

- » Främmande arter
- » Fiskar och skaldjur som påverkas av fiske
- » Övergödning
- » Fysisk störning
- » Bestående förändringar av hydrografiska villkor
- » Farliga ämnen
- » **Marint skräp**
- » Undervattensbuller
- » Biologisk mångfald, inklusive marina skyddade områden, restaurering
- » Marina näringsvävar
- » (Uppföljning)

Åtgärdsprogram för havsmiljön enligt havsmiljöförordningen

Marint skräp

ÅPH 19, HaV gällande förlorade fiskeredskap: insamling, mottagning samt att förebygga förluster av nya

ÅPH 20, HaV och NV riktade nationell info kampanj till allmänheten om vanligt förekommande skräpföremål i den marina miljön

ÅPH 21, HaV stödja initiativ för strandstädning

ÅPH 22, NV, inkludering av marint skräp i relevanta avfallsplaner

ÅPH 23, kommunerna vid revidering av de kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp

ÅPH 42, HaV produkt-, material- och märkningsutveckling gällande fiskeredskap

Marin strategi för Nordsjön och Östersjön

Åtgärdsprogram för havsmiljön 2022-2027 enligt havsmiljöförordningen

Arbete med EPS betonas i nuvarande program

”Ett specifikt exempel på skräp som fortsatt sprids i marin miljö är plastfragment inklusive fragment av expanderad polystyren från exempelvis flytbryggor och bojar. Åtgärder för att minska spridning av expanderad polystyren saknas idag. Ett ökat fokus på denna källa i genomförandet av ÅPH 22 i åtgärdsprogrammet behövs därmed...”

Pågående förhandling om att förbjuda öppen cellplast i bryggor

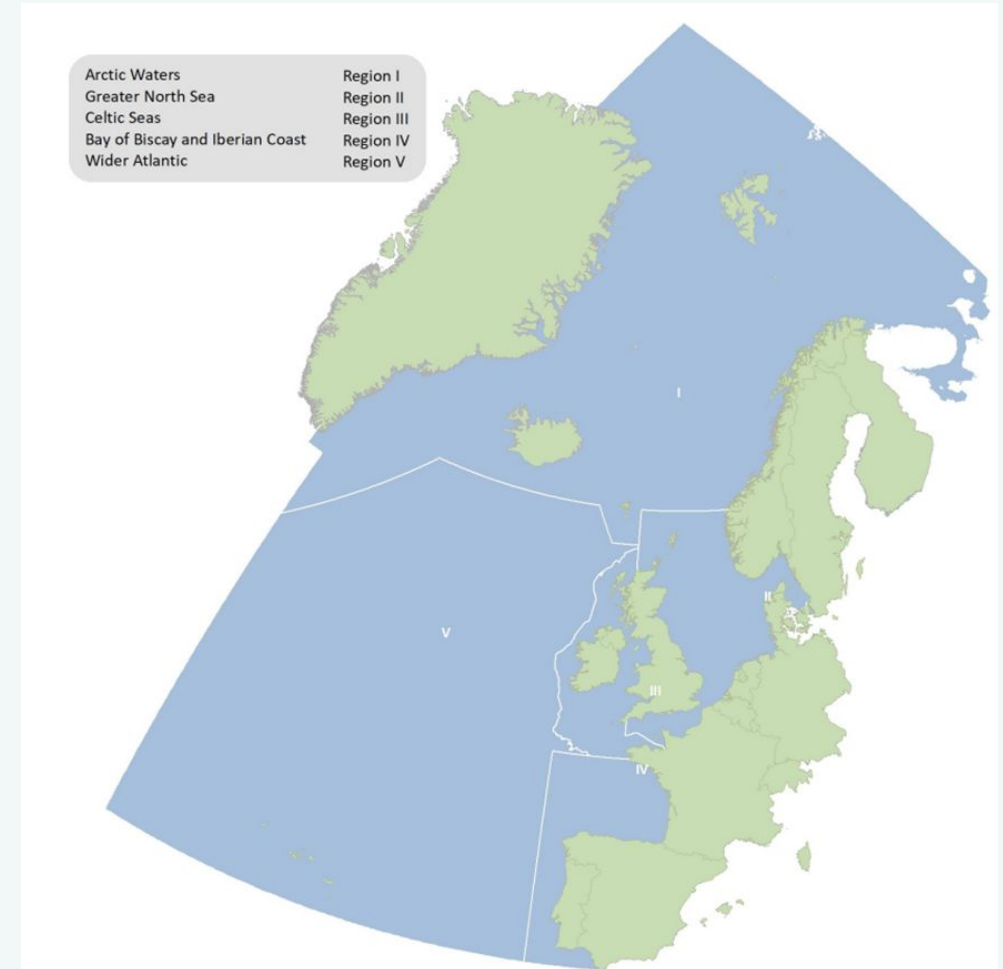
- » Ospar förhandlar just nu förbud om att förbjuda öppen cellplast i bryggor och pontoner

Bilder: Havsmiljöinstitutet

Vad är Oskar?

- Oskar är en regional konvention för att skydda miljön i Nordostatlanten
- 15 länder och EU har skrivit under konventionen och arbetar tillsammans inom Oskar
- Oskars vision: *'Clean, healthy and biologically diverse North-East Atlantic Ocean, which is productive, used sustainably and resilient to climate change and ocean acidification'*

Hur fattas Ospar-beslut?

- » I Ospar kommer de femton regeringarna och EU överens om beslut, rekommendationer och överenskommelser som vi åtar oss att genomföra.
- Beslut är juridiskt bindande och måste införlivas i svensk rätt
- Rekommendationer är inte juridiskt bindande för Sverige
- Överenskommelser är vägledande

Foto: Emily Corcoran

Ospars arbete med marint skräp

- » Länderna i Ospar har övervakat skräp på stränder i Nordostatlanten sedan 2001.
- » Utifrån övervakningsdata görs regionala åtgärder, som till exempel beslut, rekommendationer och vägledningar för att minska nedskräpningen
- » Ospar har ett mål om att minska den totala mängden strandskräp med 70 procent till 2030, jämfört med 2015-2016 års nivåer

Foto: Annelie Harlén

Varför agerar Ospar på EPS/XPS?

- » Det vanligaste skräpet på Ospars övervakning av strandskräp är oidentifierbara bitar av plast/polystyren (2,5 – 50 cm)
- » Just nu arbetar Ospar med den andra regionala aktionsplanen (RAP ML II), där det finns en åtgärd som specifikt riktar in sig på att minska det marina skräpet från material av EPS/XPS
- » Arbetet med åtgärden baseras på arbete inom interregprojektet [Oceanwise](#), där Portugal, Irland, Storbritannien, Frankrike och Spanien ingick.

Ospars beslut

- » Det pågår just nu en förhandlingsprocess om ett förslag om att förbjuda användningen bojar och pontoner av oskyddad cellplast inom Ospar
- » Beslutet omfattar alltså inte pontoner och bojar som är inkapslade i t.ex. hårdplast eller cement.
- » Beslutet innebär också att avtalsparterna bör eftersträva att byta ut eller kapsla in befintliga pontoner (inom 8 år) och bojar (inom 3 år) med oskyddad skumplast samt att det ska ställas krav på underhåll av trasiga pontoner.
- » Beslut väntas fattas på ministermöte i juni 2025.

Havs och Vatten myndigheten

